

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DESCARTES SPINOZA LEIBNIZ

RENE DESCARTES

Usu doğru yönetmek ve gerçeği bilimlerde aramak için

Yöntem Üzerine Söylem

(1637)

BENEDICTE SPINOZA

İnsan Anlağının İyileştirilmesi Üzerine

Ve onu şeylerin gerçek bilgisine en iyi götüren yol üzerine

İnceleme

(1621/2; 1677)

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ

Monadoloji

(1714; 1840)

Çeviriler

Aziz Yardımlı

idea • istanbul

İDEA GENÇLİK ARŞIVI I
Yayın tasarımı ve redaksiyon
AZİZ YARDIMLI DENİZ CANEFE
İDEA YAYINEVİ, Ankara Caddesi 74/56 Cağaloğlu—İstanbul
www.idea-tr.com

Bu çeviriler için © AZİZ YARDIMLI 1996, 1997

RENÉ DESCARTES

Ussu doğru yönetmek ve gerçeği bilimlerde aramak için

Yöntem üzerine söylem

Discours de la méthode

pour bien conduire sa raison et chercher la vérité dans les sciences
(1637)

BENEDICTE SPINOZA

İnsan Anlağının İyileştirilmesi Üzerine

ve onu şeylerin gerçek bilgisine en iyi götüren yol üzerine

İnceleme

Tractatus de Intellectus Emendatione

Et de viâ, quâ optimè in veram rerum Cognitionem dirigitur
(1621/2; 1677)

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ

Monadoloji

Monadologie

(1714; 1840)

1.—4. BİN: MAYIS 1997

5.—7. BİN: NİSAN 1998

Tüm hakları saklıdır

Bu yayının hiçbir bölümü yayınevinin

izni olmadan yeniden üretilemez

Dizgi: TETNYS

Baskı: ETAM Eskişehir

ISBN 975 397 051 X

Printed in Türkiye

İÇİNDEKİLER

RENÉ DESCARTES

*Usu doğru yönetmek ve gerçeği bilimlerde aramak için
Yöntem üzerine söylem** (1637) **7**

Birinci Bölüm: Bilimler Üzerine İrdelemeler **7**

İkinci Bölüm: Yazar Tarafından Aranılan Yöntemin
Başlıca Kuralları **13**

Üçüncü Bölüm: Bu Yöntemden Doğan Kimi Törel Kurallar **20**

Dördüncü Bölüm: Metafiziğin Temelleri Olarak Tanrının Ve İnsan
Ruhunun Varoluşu İçin Tanıtlamalar **26**

Beşinci Bölüm: Yazar Tarafından Araştırılan Fiziksel
Sorunların, Özellikle Yüreğin Deviminin
Ve Tıbbı Ait Başka
Güç Noktalarının Açıklamasının Düzeni Doğa
Felsefesi Soruları; İnsan Ruhu Ve
Hayvanlarındaki Arasındaki Ayrım **32**

Altıncı Bölüm: Yazarın Amacına Göre Gerçeklik Arayışında Daha
İleri Gidebilmeyi İlgilendiren Noktalar,
Ve Onun Kendisini Bu İncelemeyi Yazmaya
Götüren Nedenler **43**

BENEDICTE SPINOZA

İnsan Anlağının İyileştirilmesi Üzerine

*Ve onu şeylerin gerçek bilgisine en iyi götüren yol üzerine
İnceleme* (1621/2; 1677) **57**

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ

Monadoloji **91**

Ekler **107**

Dizinler **118**

*[Konu başlıkları ilk kez Latince yayında verilmiştir.]

RENÉ DESCARTES
Yöntem Üzerine Söylem
(1637)

Eğer bu söylem tümünü bir kerede okumak için çok uzun görünürse, altı bölüme ayrılabilir. Ve birincide bilimlere değinen çeşitli irdelemeler bulunacaktır. İkincide yazarın araştırmış olduğu Yöntemi ilgilendiren başlıca kurallar. Üçüncüde bu yöntemden türettiği ahlak kurallarının kimileri. Dördüncüde, Tanrının ve insan ruhunun varoluşunu tanıtlamasını sağlayan ve metafiziğinin temelini oluşturan uslamlamalar. Beşincide kendisinin araştırmış olduğu fiziksel soruların düzeni, ve özellikle yüreğin deviminin ve tıpla ilgili kimi başka güçlüklerin açıklaması, ve ayrıca insanın ruhu ve hayvanlarındaki arasındaki ayrım. Ve sonuncuda doğanın araştırmasında şimdiye dek yapılanlardan daha öte ilerlemeler yapabilmek için gerekli olduğuna inandığı şeyler ve onu bunları yazmaya götüren nedenler.

BÖLÜM I

1. SAĞ DUYU [*le bon sens*] dünyada en iyi paylaşılan şeydir: çünkü herkes onunla öylesine iyi donatılı olduğunu düşünür ki, tüm başka şeylerde hoşnut edilmeleri çok güç olanlar bile genellikle ondan şimdiden ellerinde bulunandan daha çoğunu istemezler. Bunda tümünün de aldanması olası değildir; tersine, bu sağlam yargıda bulunma ve doğruyu yanlıştan ayırdetme gücünün—ki sözcüğün asıl anlamıyla “sağ duyu” ya da “us” [*le bon sens ou la raison*] denilen şey budur—tüm insanlarda doğal olarak eşit olduğuna, ve böylece görüşlerimizin türlü­lüğünün kimi insanların başkalarından daha us-

sal [*plus raisonnable*]* olmalarından değil, ama yalnızca düşüncelerimizi değişik yollara yöneltmemiz ve aynı şeyleri irdelemiyor olmamız olgusundan geldiğine tanıklık eder. Çünkü iyi ansal güçlere iye olmak yeterli değildir; başlıca sorun onları iyi uygulamaktır. En büyük ruhlar en büyük erdemlere oldukları gibi en büyük erdemsizliklere de yeteneklidir; ve çok yavaş yürüyenler, eğer her zaman doğru yolu izlerlerse, gerçekte koşmalarına karşın yolun dışına çıkanlardan daha ileri gidebilirler.

2. Bana gelince, hiçbir zaman anlığımın herhangi bir bakımdan sıradan insanınkinden daha eksiksiz olduğunu düşünmedim; gide rek başka birçoklarında olduğu gibi çevik düşünceye, duru ve seçik bir imgeleme, geniş ya da her zaman hazır bir belleğe iye olma özlemini bile duydum. Ve anlığın eksiksizliğine katkıda bulunmak üzere bunlardan başka herhangi bir nitelik bilmiyorum; çünkü, us ya da sağduyuya gelince, bizi insan yapan ve hayvanlardan ayırdeden biricik şeyin o olması ölçüsünde, onun her insanda *bütün olarak* bulunduğu inanıyor, ve bu noktada daha çok ya da daha az sorunun yalnızca *ilinekler* arasında ortaya çıktığını ve aynı *tür* içindeki *bireylerin biçimleri* ya da doğaları açısından söz konusu olmadığını söyleyen Felsefecilerin ortak görüşünü izliyorum.

3. Ama hiç duraksamadan belirteceğim ki, beni kendilerinden bir Yöntem geliştirdiğim irdeleme ve düzgülere götüren belli yollar bulma konusunda gençliğimden bu yana çok talihli olduğumu düşünüyorum, ve bana öyle görünüyor ki bu Yöntemin yardımıyla bilgimi aşamalı olarak arttırmanın ve onu anlığımın sıradanlığının ve yaşamımın kısa süresinin bana erişme iznini verebildiği olanaklı en yüksek noktaya yavaş yavaş yükseltmenin aracı elimdedir. Çünkü ondan daha şimdiden öyle meyvalar kopardım ki, kendi üzerime yargılarımda her zaman kendini beğenmişliğe olmaktan çok kendine güvensizliğe doğru eğilim göstermeye çalışmama karşın, ve tüm insanlığın çeşitli eylem ve girişimlerine Felsefecinin gözleriyle baktığımda hemen hemen bana boş ve yararsız görünmeyen hiçbirşey bulamayışına karşın, gerçeklik uğruna arayışta daha şimdiden eriştiğime inandığım ilerlemeden ölçüsüz bir doyum duymanın, ve gelecek için, eğer insanların salt insanlar olarak uğraşları arasında gerçekten iyi ve önemli biri varsa, bunun benim seçtiğim uğraş olduğuna inanmayı göze alacak denli büyük umutlar oluşturmanın önüne geçemiyorum.

*[Descartes'ın demek istediği şey kinî insanlarda daha büyük, ve kinîlerinde daha küçük bir "us" bulunduğu değildir. Gerçekte anlatımın uygunsuzluğu bunu dolaysızca gösterir.]

4. Gene de kendimi aldatıyor olabilirim, ve belki de altın ve elmas diye aldıklarım birkaç bakır ve cam parçasından daha çoğu değildir. Bizi ilgilendiren herşeyde yanılığa ne denli açık olduğumuzu, ve ayrıca dostlarımızın yargılarının bizden yana oldukları zaman nasıl kuşkuyla karşılanması gerektiğini biliyorum. Ama bu Söylemde izlediğim yolları göstermekten ve böylece yaşamımı herkesin kendi için yargılayabileceği bir tabloda olduğu gibi ortaya koymaktan büyük mutluluk duyacağım, öyle ki ortada konuşulan şeylerden hakkındaki görüşlerin neler olduğunu öğrenirken kendimi bilgilendirme konusunda genellikle yararlandıklarıma ekleyeceğim yeni bir araca daha ulaşabileyim.

5. Böylece burada amacım herkesin Usunu doğru olarak yönetebilmek için izlemesi gereken Yöntemi öğretmek değil, ama yalnızca kendi Usumu nasıl yönlendirmeye çalıştığımı göstermektir. Kurallar vermek için yola çıkanlar kendilerini onları verdiklerinden daha yetenekli görüyor olmalıdırlar, ve eğer en küçük bir eksiklik gösterirlerse, bu yüzden yerileceklerdir. Ama salt bir anlatı olarak, ya da, eğer dilerseniz, öykünülebilecek belli örnekler arasında belki de izlenmesi doğru olmayacak başkalarını da içeren bir öykü olarak bu Yazı açısından umudum hiç kimseyi incitmeksizin kimilerine yararlı olması, ve herkesin bana açık sözlülüğümden ötürü teşekkür etmesidir.

6. Çocukluğumdan bu yana kitaplarla beslendim, ve onlar aracılığıyla yaşamda yararlı herşeyin açık ve güvenilir bir bilgisinin elde edilebileceği inancına götürüldüğümden öğrenmek için aşırı bir isteğim vardı. Ama sonlanışı genellikle kişiyi eğitlimler arasına kabul ettirmek için yeterli olan bütün bir öğrenim sürecini tamamlamaz görüşümü bütünüyle değiştirdim. Çünkü kendimi öylesine çok kuşku ve yanılığ ile kuşatılı buldum ki, bana kendimi bilgilendirme çabasının giderek artan bir biçimde bilgisizliğimi ortaya çıkarmaktan başka hiçbir yararı yokmuş gibi göründü. Ve gene de Avrupa'daki en ünlü Okullardan birinde* okuyor, ve eğer dünyanın herhangi bir yerinde bilge insanlar olmalıysa, bunların orada bulunacaklarını düşünüyordum. Orada başkalarının öğrendiği herşeyi öğrendim; ve bize öğretilen bilimlerle doyum bulmayarak, giclererek en tuhaf ve en ender görülen konu üzerine bile olsa elime geçen her kitabı okudum. Bunun yanı sıra başkalarının bana ilişkin yargılarını da biliyordum; ve aralarında öğretmenlerimizin yerini doldurmaya yazgılanmış kimilerinin olmasına karşın gene de baş-

*[Jesuitler tarafından 1693'te La Flèche'de kurulan "Collège Royal."]

ka öğrencilerden geride sayıldığımı hiç düşünmedim. Ve son olarak yüzyılımız bana güçlü kafalar açısından önceki herhangi biri denli verimli bir yüzyıl olarak göründü. Bu bana tüm başkalarını kendi başıma yargılama, ve daha önce bana dünyada olduğu umudu verilen türde bir öğretinin olmadığı vargısını çıkarma özgürlüğünü verdi.

7. Ama bu benim okulların uğraşı olan alıştırmalara değer vermemin önüne geçmedi. Biliyordum ki orada öğrenilen diller eskilerin yazılarının anlaşılması için zorunluydular; masalların tılsımı anlığı uyandırır ve tarihin unutulmaz eylemleri ona soylu duygular iletirken, dikkatle okunduklarında sağlam bir yargı oluşturmanın yardımcısıdır. Tüm iyi kitapları okumak aslında geçmiş yüzyıllarda onların yazarları olmuş en soylu insanlarla bir söyleşi gibiydi, üstelik bize içlerinde düşüncelerinin yalnızca en iyilerini sergiledikleri inceden inceye işlenmiş bir söyleşiye benzedikleri zaman bile. Güzel konuşma sanatının karşılaştırmanın ötesinde bir güç ve güzellik taşıdığını; şiirin esrimeye götüren bir inceliği ve tatlılığı olduğunu; matematikte hem meraklıları doyurmada hem de tüm sanatları geliştirmede ve insanın emeğini azaltmada çok şey başarabilecek en ince buluşların olduğunu; ahlaksal konular üzerine yazıların öğretici pekçok şey ve erdem için çok yararlı öğütler kapsadıklarını; tanrıbilimin Cennetin yolunu gösterdiğini; felsefenin bize tüm şeyler üzerine bir gerçeklik görünüşü ile konuşmayı öğrettiğini ve daha az bilgili olanların hayranlığını kazanmamıza neden olduğunu; tüze, tıp ve başka bilimlerin onları öğrenenlere onur ve varsılıklar getirdiğini; ve son olarak tüm şeyleri, giderek boşuna ve yanılğı ile en dolu olanları bile tam değerlerini bilebilmek ve onlar tarafından aldatılmaktan kaçınabilmek için yoklamış olmanın iyi olduğunu düşündüm.

8. Ama dillere ve giderek aralarında hem tarihleri hem de masalları da olmak üzere eskilerin yazılarını okumaya daha şimdiden yeterince zaman vermiş olduğumu düşündüm. Çünkü başka yüzyıllardan olanlarla söyleşide bulunmak neredeyse yolculuk yapmakla aynı şeydir. Kendi törelerimizi daha sağlıklı olarak yargılayabilmek için değişik halkların töreleri üzerine birşeyler bilmek, ve hiçbirşey görmemiş olanların yaptıkları gibi kendi alıştıklarımıza uymayan herşeyin gülünç ve usa aykırı olduğunu düşünmemek hiç kuşkusuz doğrudur. Ama eğer kişi yolculuklara çok fazla zaman ayıracak olursa, sonunda kendi ülkesinde bir yabancı olur; ve eğer geçmiş yüzyıllarda olmuş şeyler açısından çok fazla meraka kapılırsa, genellikle kendi zamanında olanlar açısından bilgisiz kalır. Bundan başka, masallar kişiyi olanaklı olmayan birçok olayı olanaklı diye

imgelemeye götürür, ve giderek tarihlerin en doğruları bile, şeyleri okunmaya değer kılabilmek için değerlerini bütünüyle değiştirmeseler ya da abartmasalar bile, en azından onlarda en bayağı ve en az dikkate değer tüm durumları her zaman atlarlar; ve bunun sonucu arta kalan şeylerin oldukları gibi görünmemeleri, ve davranışlarını böyle bir kaynaktan çıkarılan örneklerle göre düzenleyenlerin romanslarımızın şovalyesinin aşırılıklarına düşmeye yatkınlık göstermeleri ve güçlerini aşan tasarlar oluşturmalarıdır.

9. Güzel konuşma sanatına çok değer verir ve şiirle büyülenirdim; ama her ikisinin de çalışmanın meyvaları olmaktan çok anlığın yetileri olduğunu düşündüm. Uslamlamada en güçlü olanlar, ve düşüncelerini duru ve anlaşılır kılabilmek için onları büyük bir ustalıklarla düzenleyenler, Alt Bretanya* dilinden başkasını konuşamamaları ve hiçbir zaman diluzluğu öğrenmemiş olsalar bile, ortaya koydukları şeyler konusunda en büyük inandırma gücünü taşırlar. Ve en hoş düşünceleri bulup onların en büyük incelik ve tatlılıkla nasıl anlatılacağını bilenler, şiir sanatını bilmeseler bile, her zaman en iyi şairler olurlar.

10. Uslamlamalarındaki pekinlikten ve açıklıktan ötürü herşeyden çok Matematikten hoşlanmama karşın, henüz gerçek yararını anlamamıştım; ve yalnızca düzeneksel sanatlarda işe yaradığına inandığım için, böylesine güvenilir ve sağlam temeller üzerine daha yüksek hiçbir yapının kurulamamış olmasından hayrete düştüm. Buna karşı, eski putperestlerin ahlak üzerine çalışmalarını çok üstün ve çok gösterişli ve gene de yalnızca kum ve çamur üzerine kurulmuş saraylara benzettim. Bunlar erdemleri çok fazla yükseltirler ve dünyadaki herşeyin üstünde övgüye değer gösterirler; ama bize onları yeterince tanıtabilecek bir düzeyde öğretmezler, ve güzel bir adla adlandırılan şey çoğu kez bir duyarsızlıktan, ya da bir gururdan, ya da bir umutsuzluktan, ya da bir baba-öldürmedent† başka birşey değildir.

11. Tanrıbilimimize saygı duydum ve başka herkes gibi cennete erişme özlemini taşıdım; ama bana yolun en bilgisize de en eğitilime olduğu denli açık olduğu konusunda inancalar verildikten ve oraya götüren bildirilmiş gerçekliklerin bütünüyle anlama gücümüzün üstünde olduklarını öğrendikten sonra, onları uslamlamalarımın zayıflığı altına getirmeye cüret etmemem gerekirdi; ve onları sınama işini üstlenebilmek ve bunda sonuç alabilmek için, yukarı-

*[Breiz. İng. Brittany; Fr. Bretagne: Kuzey Batı Fransa'da bir bölge. Dili Kelt dil kümesine ait.]

†[Oidipus'ta.]

dan biraz olağanüstü bir yardım almanın ve yalnızca bir insandan daha çoğu olmanın zorunlu olduğunu düşündüm.

12. Felsefe konusunda söyleyeceklerim yalnızca şunlardır. Yaşamış en eşsiz kafalar tarafından yüzyıllar boyunca işlenmiş olmasına karşın tartışmaya açık ve dolayısıyla kuşkulu olmayan tek bir şey bile kapsamadığını görerek, başkalarından daha iyisini yapabileceğimi umacak denli kibirli olmadım. Ve bir ve aynı sorun üzerine hiçbir zaman birden çok doğru görüş olamayacakken tümü de bilgili insanlar tarafından savunulan ne denli çeşitli görüşün olabildiğini görünce, salt olası olabilecek herşeyi hemen hemen yanlış saydım.

13. Sonra, başka bilimlere gelince, ilkelerini felsefeden ödünç aldıkları düzeye dek, sağlam olmaktan böylesine uzak temeller üzerine dayanıklı hiçbirşeyin kurulmuş olamayacağı yargısında bulundu. Ve ne onur ne de vaadettikleri kazanç beni onları öğrenmeye inandırmak için yeterli olmadı, çünkü—Tanrıya şükürler olsun—kendimi servetimi arttırmak için bir bilim tecimcisi olmaya zorlanacak bir durumda bulmadım; ve Kinikler gibi tüm şanı küçümsemeyi taslamış olmasam da, uydurma sanlar yoluyla olmanın dışında kazanma umudunda olmadığım şeylere pek değer vermedim. Ve son olarak düzmece [*mauvais*] öğretilere gelince, bunların değerlerinin ne olduğunu daha şimdiden bir simyacının verdiği sözler, bir astroloğun tahminleri, bir sihirbazın düzenbazlıkları, bilgisizi olduklarını bilmeyi meslek edinmiş olanların dolapları ve övünmeleri tarafından aldatılamayacak denli iyi bildiğimi düşündüm.

14. Bu yüzden, yaşım öğretmenlerime bağımlı olmaktan çıkma-
ma izin verir vermez, kitaplardan öğrenmeyi bütünüyle bir yana bıraktım. Ve kendi içimde, ya da hiç olmazsa dünyanın büyük kitabında bulunabilecek olandan başka hiçbir bilimi aramamaya karar verip gençliğimin geri kalanını gezip dolaşarak geçirdim, saraylar ve ordular gördüm, değişik huy ve durumlarda insanlarla konuştum, çeşitli deneyimler edindim, talihin beni içine düşürdüğü türlü güçlüklerde kendimi sınadım; ve her yerde önüne çıkan şeylerden bir yarar sağlayabilmek için onlar üzerine kafa yordum. Çünkü bana öyle göründü ki, her insanın özellikle onu ilgilendiren ve yanlış bir yargı durumunda sonucun onu hemen cezalandıracağı sorunlar üzerine yaptığı uslamlamalarda, çalışma odasında kitaplarına gömülmüş birinin hiçbir etkisi olmayan ve sağ duyudan uzaklaştıkları ölçüde onu daha da kibirli yapmanın dışında hiçbir sonuç getirmeyen kurgular üzerine incelemesinde olduğundan çok daha fazla gerçeklik ile karşılaşabilirdim (daha da kibirli diyorum, çünkü sağduyu-

dan uzaklaştıkça sonuçları olası göstermeye çalışırken daha da çok yaratıcılık ve beceri gösterdiğini düşünecektir). Ve eylemlerimde görüşümü açık tutabilmek ve bu yaşamda güvenle yürüyebilmek için her zaman doğru olanı yanlış olandan ayırdetmeyi öğrenme konusunda aşırı bir istek duydum.

15. Yalnızca başka insanların yaşam yollarını irdelerken onlarda bana güvenilirlik duygusu verebilecek hiçbirşey bulamadığım, ve onlarda hemen hemen daha önce felsefecilerin görüşleri arasında gördüğüm denli büyük bir türölülük gözlediğim doğrudur. Bundan çıkardığım en büyük kazanç, bize çok aşırı ve gülünç görünen birçok şeyin başka büyük uluslar tarafından yaygın olarak kabul edilip onaylandığını görünce, yalnızca örneklere ve alışkanlıklara bakarak inanmış olduğum şeylere çok katı olarak inanmamam gerektiğini öğrenmek oldu; böylece yavaş yavaş doğal ışığımızı karartabilecek ve Usu kabul etme yeteneğimizi ortadan kaldırabilecek birçok yanılgıdan kurtuldum. Ama bu yolda dünyanın kitabını okuyarak ve biraz deneyim kazanmaya çalışarak birkaç yıl geçirdikten sonra, bir gün kendimi de bir inceleme nesnesi yapmaya ve izleyeceğim yolu seçmede anlığımın tüm gücünü kullanmaya karar verdim. Ve bu, bana öyle görünüyor ki, eğer ülkemden ve kitaplarımdan hiçbir zaman ayrılmamış olsaydım elde edebileceklerimden çok daha iyi sonuç verdi.

BÖLÜM II

1. O SİRALAR Almanya'daydım ve beni oraya çeken şey henüz bitmeyen savaşlar olmuştu; ve İmparatorun taç giyme töreninden orduya katılmak üzere ülkeme dönerken kışın bastırması beni bir konaklama yerinde alıkoydu* ve orada beni oyalayacak hiçbir söyleşi olmadığı için, ve ayrıca ne mutlu hiçbir kaygı ya da tutku tarafından da rahatsız edilmediğim için, bütün gün yalnız başıma bir sobanın ısıttığı küçük bir odaya kapandım ve orada düşüncelerimle başbaşa kalacak bütününüyle boş bir zaman buldum. Aklıma gelen ilk düşüncelerden biri birçok parçadan oluşan ve değişik ustaların ellerinden çıkan yapıtların çoğu kez üzerinde tek bir bireyin yalnız başına çalışmış olduğu yapıtlardan daha az eksiksiz olduğuydu. Böylece tek bir mimar tarafından üstlenilen ve gerçekleştirilen yapıtların genellikle birçok mimarın daha başka erekler göz önüne alınarak

*[Bohemya-Macar Kralı Ferdinand'ın Alman Kayzeri olması onuruna düzenlenen törenlerden dönerken, büyük bir olasılıkla Bavyera'da Ulm kenti yakınlarında, 10-11 Kasım, 1619.]

yararları yok gibi görünen çok soyut konular kapsamaları olgusu bir yana, birincisi betilerin irdelenmesi ile her zaman öyle bir yolda bağlıdır ki İmgelemi bütünüyle bitirip tüketmeden Anlağı işlemez; ve ikincide kişi belli kural ve simgelere öylesine bağımlı tutulur ki, sonuç anlığın gelişimine katkıda bulunan bir bilim yerine karışık ve bulanık [*confus et obscur*] olan ve onu sıkıntıya düşüren bir sanatın oluşturulmasıdır. Bu beni bu üçünün üstünlüklerini kendi içinde kapsarken gene de eksikliklerinden bağışık bir başka Yöntemin araştırılması gerektiği görüşüne götürdü. Ve bir yasalar çokluğunun çoğu kez kötüler için özürler sağlaması gibi, ve bu yüzden bir Devletin kendilerine sıkı sıkıya uyulan çok az yasası olduğunda çok daha iyi yönetilmesi gibi, yine böyle, Mantığı oluşturan çok sayıda kural yerine, bütünüyle yeterli gördüğüm dördünü bulacağıma inandım, yeter ki hiçbir zaman tek bir durumda bile onlara uymayı gözardı etmeme gibi sağlam ve sürekli bir karara sarılayım.

7. Bunlardan birincisi doğru olduğunu açıkça bilmediğim hiçbir şeyi doğru olarak kabul etmemekti: başka bir deyişle, ivergenlikten ve önyargıdan dikkatle kaçınmak, ve anlığıma kuşku duymak için hiçbir fırsat bulamayacağım denli açık ve seçik olarak sunulmayan hiçbir şey üzerine yargıda bulunmamaktı.

8. İkincisi araştırdığım güçlüklerin her birini olabildiği denli, ve en iyi yolda çözülebilmesi için gerekli olduğu denli çok sayıda parçaya bölmekti.

9. Üçüncüsü düşüncelerimi bir düzene göre yönetmekti, öyle bir yolda ki, en yalın ve anlaması en kolay nesnelerle başlayarak adım adım ya da derece derece en bileşik olanın bilgisine ulaşılabilecek, ve bunu yaparken birbirlerini doğallıkla izlemeyenler arasında bile bir düzen varsayılacaktı.

10. Ve sonuncusu bana tüm durumlarda hiçbir şeyi atlamadığım inancasını verecek denli tam bir sıralama ve o denli genel bir gözden geçirme yapmaktı.

11. Geometricilerin en güç tanıtılamalara ulaşmak için yararlandıkları bu uzun ama yalın ve kolay uslamlama zincirleri beni insan bilgisinin erişebileceği her şeyin aynı yolda birbirini izleyebileceğini, ve yalnızca doğru olmayan herhangi bir şeyi doğru olarak kabul etmekten kaçınmamız ve bir vargıyı ötekinden çıkarsayabilmek için zorunlu olan düzene her zaman dikkat etmemiz koşuluyla, sonunda kendisine ulaşamayacağımız denli uzak ya da ortaya çıkaramayacağımız denli gizli olan hiçbir şeyin olamayacağını imgelemeye götürdü. Ve başlamak için nelerin gerekli olduğunu bulmada pek sıkıntı çekmedim, çünkü bunların en yalın ve ayrımsanması en ko-

Okura Anımsatma

Burada Anlağın İyileştirilmesi üzerine iyilikbilir okura tamamlanmadan sunduğumuz *İnceleme*'yi yazar yıllar önce yazmıştı. Onu tamamlama amacını her zaman taşımış olmasına karşın, başka sorunlar tarafından engellendi ve sonunda ölüm tarafından alınınca, onu dilediği gibi bir sona getiremedi. Ama Gerçeği içtenlikle arayanlara yararlarının hiç de az olmayacağından kuşku duymadığımız eşsiz ve yararlı birçok şey kapsadığı için, bunu sizlerden esirgemeyi istemedik; ve bu yüzden sizin de çalışmada karşılaşılabilecek bulanık, henüz işlenmemiş ve cilalanmamış birçok noktayı bağışlayacağınız umuduyla, yalnızca bunları anımsatmayı istedik.

